

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สุขวสา ถมั่งรักษัสัตว์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พรบ.คุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 และร่าง พรบ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายกลางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในขณะที่ทำการวิจัยนี้ร่าง พรบ.คุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาและร่าง พรบ.ดังกล่าวก็มิได้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของเด็กเป็นการเฉพาะ ไม่จำเป็นต้องขอรับความยินยอมของผู้ปกครองก่อนการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก แม้ พรบ.คุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 จะกล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลของเด็กบางส่วน แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

คำสำคัญ: ข้อมูลส่วนบุคคล, การป้องกันบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เด็ก

¹นักศึกษา สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ที่อยู่: रामคำแหง 24 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
Email: sukwasa.th@gmail.com

Protection of Children's Privacy on Electronic Media

Sukwasa Thamangraksat¹

Abstract

The main purpose of this research was to study legal measures concerned with child and personal data protection, particularly the Child Protection Act BE 2546, Information Act BE 2540, and the draft of the Personal Data Protection Act BE compared with foreign laws on privacy protection. It was revealed that there was no central law protecting personal data officially. At the time when this research was being done, a law known as “the draft of Personal Data Protection Act BE ...” was in preparation. However, this draft did not specifically protect personal data of children because it was not required to obtain parental consent before collecting, using or disclosing personal data of children. Although the Child Protection Act 2546 mentioned the protection of some children's data, but it did not cover the use of personal data.

Key words: Personal data, online privacy protection, children

¹Student, Master of Law, Business Law, Faculty of Law, Assumption University
Address: Ramkhamhaeng 24, Hua Mak Subdistrict, Bang Kapi District, Bangkok
Email: sukwasa.th@gmail.com

บทนำ

ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลหรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้สามารถระบุตัวตนหรืออาจระบุตัวตนของบุคคลนั้นได้ เช่น ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน เลขบัญชีธนาคาร ที่อยู่ อีเมล เลขโทรศัพท์ ข้อมูลอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ลายนิ้วมือ ข้อมูลพันธุกรรม วันเกิด ข้อมูลการศึกษา ข้อมูลการแพทย์ ความชอบ เป็นต้น ซึ่งในแง่ของการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการธุรกิจจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและนำไปประมวลผลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการตลาด เช่น ได้ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภค ความถี่ในการซื้อสินค้า รูปแบบของพฤติกรรมผู้บริโภค คาดการณ์แนวโน้มของตลาด ความนิยมในการบริโภคสินค้า เป็นต้น นอกจากนั้นข้อมูลส่วนบุคคลก็ยังสามารถถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่ดีได้ด้วย การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างสูงในยุคปัจจุบัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เด็ก” ซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแล ด้วยวุฒิภาวะซึ่งเป็นสภาพความพร้อมของร่างกายและจิตใจของเด็ก กระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ยังมีการพัฒนาอย่างไม่เต็มที่ ไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ที่มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ความคิดอ่าน สติปัญญาที่มีความเฉียบแหลมมากกว่าเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 วางหลักไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรง การถูกทำร้าย การถูกละเลยทอดทิ้งและการถูกแสวงหาประโยชน์ แม้ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใหญ่นั้นจะเป็นกลุ่มประเภทข้อมูลที่

เหมือนกันก็ตาม แต่ด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจะมีความอ่อนไหวกว่าข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใหญ่ เพราะด้วยวุฒิภาวะที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นเมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาอย่างรวดเร็วทำให้การจัดเก็บข้อมูล การใช้ การเปิดเผย หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่ถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้ถูกจัดเก็บในรูปแบบต่างๆ แม้กระทั่งรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การประมวลผลหรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวทำได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งที่ต้องคำนึงถึงตามมาคือ การรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล โดยทั่วไปแล้วข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลได้ให้ไว้เพื่อใช้ในการเฉพาะเรื่องเท่านั้น ไม่ได้อนุญาตให้นำไปใช้เปิดเผย หรือเผยแพร่ในทางอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านั้นถูกนำไปใช้โดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลได้ ซึ่งปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลทางนั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย เช่น การส่งซื้อสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการมักให้มีการสมัครสมาชิกหรือลงทะเบียน

เมื่อก้าวถึงการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทยนั้น โดยส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึง การถูกละเมิดทางร่างกายหรือจิตใจ เช่น เด็กถูกทารุณกรรม ถูกทอดทิ้ง ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายหรือจิตใจ หรือ การที่เด็กถูกละเมิดจากการถูกรังแก ถูกล่วงละเมิดทางเพศ กระทำทารุณต่อแรงงานเด็ก หรือ การคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมต่อเด็กกระทำความผิดทางอาญา และเป็นเด็กที่อาจมีปัญหาดังกล่าวถูกปล่อย

ปลະละเลยและอาจถูกทารุณกรรมมาก่อน ซึ่งส่วนน้อยที่จะเห็นความสำคัญของการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก หากไม่มีข้อบังคับหรือกฎหมายที่จะควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจในการเก็บรวบรวม ประมวลผล และการนำไปใช้ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอย่างเข้มงวดและรัดกุม โดยผู้ประกอบการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่มีอยู่ในมือนั้นนำไปใช้แสวงหาผลประโยชน์อื่น ๆ โดยมีได้รับอนุญาตจากเด็กและผู้ปกครอง

ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดแนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กขึ้นมาเป็นกฎหมาย จะเห็นได้จากประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป มีกฎหมายที่ออกมาคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก แต่สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในลักษณะนี้โดยตรง และแม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่คุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิเด็กก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทั้งหมด ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไว้เป็นการเฉพาะ โดยเน้นที่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในกรณีบนอินเทอร์เน็ตออนไลน์ คือ Child Online Privacy Protection Act of 1998 หรือ COPPA ทั้งได้กล่าวถึงการให้ความยินยอมโดยผู้ปกครองของเด็กที่ผู้ประกอบการจะต้องรับภาระในการขอความยินยอม และต้องหาวิธีการให้ความยินยอมโดยต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อออกเป็นกฎระเบียบอนุวัติวิธีขอความยินยอมดังกล่าว อีกทั้ง สหภาพยุโรป มีระเบียบข้อบังคับ General Data Protection Regulation หรือ GDPR ได้มีการกำหนดหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไว้โดยเฉพาะ

กำหนดให้การให้ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กต้องรับความยินยอมจากผู้ปกครองและ การให้ความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก 2 กลุ่มคือ

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กโดยตรงจากการศึกษาพบว่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่ได้บัญญัติขึ้นโดยได้รับหลักการมาจากการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่สำคัญจะเห็นได้ในมาตรา 27 วางหลักไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ” ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กในความเป็นส่วนตัวของเด็ก อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์นี้เป็นเพียงการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจากการเผยแพร่ตามสื่อมวลชน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ขอบเขตของการจัดเก็บประมวลผล การนำไปใช้เปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก เป็นต้น

2) กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐเท่านั้น โดยไม่ได้ให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลประเภทอื่นๆที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน และ รัฐจึงได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคล พ.ศ. ... กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปในการจัดเก็บรวบรวม การใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไม่ยินยอม ซึ่งเป็นการกล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปอันมีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง ไม่มีการกล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเป็นการเฉพาะ

โดยปัญหาในการพิจารณาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่จะยกมาพิจารณานั้นมี 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาอายุของเด็กที่ควรได้รับความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากว่าในประเทศไทยมีการกำหนดอายุของเด็กตามกฎหมายต่างๆ มีความแตกต่างกันไป จึงจะต้องพิจารณาถึงช่วงอายุของเด็กตามความเจริญเติบโตทางกายภาพ ความฉลาดทางด้านอารมณ์(EQ) ระดับสติปัญญา(IQ) สภาพความเปลี่ยนแปลงไปของสังคม และด้านอื่นๆ ของเด็กเข้ารวมมาพิจารณาประกอบด้วยว่ากฎหมายในปัจจุบันควรจะพิจารณาว่าจะควบคุมเด็กในช่วงอายุเท่าไรในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

2. มาตรการเกี่ยวกับการให้ความยินยอมในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลที่มีอำนาจในการให้ความยินยอมในการเก็บ ประมวลผล และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก หรือวิธีในการให้ความยินยอมที่ต้องมีการกำหนดรูปแบบไว้หรือไม่ โดยพิจารณากับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาสมควรหรือไม่ที่จะมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบัญญัติเป็นการเฉพาะ เนื่องจากกฎหมายทั้งหลายในประเทศ

ไทยนั้น ไม่สามารถคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กได้อย่างครอบคลุมและเพียงพอ ซึ่งหากตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... หลักการบางประการอาจยังไม่เหมาะสม หากใช้บังคับกับบุคคลทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุ เช่น มาตรการเกี่ยวกับการให้ความยินยอมในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลที่โดยหลักสามารถให้ความยินยอมในข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองได้ แต่สำหรับกรณีของเด็กหลักการดังกล่าวอาจยังไม่เหมาะสม ทำให้จำเป็นต้องมีหลักกำหนดเป็นการเฉพาะขึ้นมาสำหรับเด็ก

ดังนั้น เมื่อกฎหมายยังคงไม่ครอบคลุมเกิดช่องว่าง ปัญหา และผลกระทบต่อเด็กอันเป็นอนาคตของชาติที่จำต้องได้รับการพัฒนาต่อไป เด็กควรได้รับความคุ้มครองสิทธิในทุกด้าน โดยเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งให้ความสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อหลายประเทศทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก จึงควรศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาหาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดพื้นฐานสภาพทั่วไปและประเด็นปัญหาของการจัดเก็บ การใช้ และการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก โดยผู้ประกอบการ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

2. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ของกฎหมายในประเทศไทยที่คุ้มครองเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก รวมทั้งขอบเขตนิยามและช่วงอายุของเด็กที่จะให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประกอบการธุรกิจ

4. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

5. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเด็ก

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมศึกษาข้อมูลทางกฎหมายและเทคโนโลยี ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศจากหนังสือ บทความในวารสารต่างๆ รายงานการวิจัย จากทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนกฎหมายที่ใช้บังคับ คำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมถึงระบบฐานข้อมูลในเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาวิเคราะห์

แนวความคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

แนวความคิดของความเป็นส่วนตัวได้มีการพัฒนามาตลอดตั้งแต่สมัยโบราณ แต่จะมากขึ้นขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลานั้นๆ พัฒนาการครั้งสำคัญที่เห็นว่ามี ความชัดเจนในการพัฒนาแนวความคิดการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวมากที่สุดคือ เมื่อมีการเผยแพร่บทความเรื่อง “The Right to Privacy” โดย Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis บทความดังกล่าวเป็นผลสะท้อนของการพัฒนาเทคโนโลยีในช่วงปีค.ศ.1890 การเกิดขึ้นของโทรเลข โทรศัพท์ แท่นพิมพ์หนังสือที่สามารถพิมพ์หนังสือได้รวดเร็ว และการคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ๆ และการพัฒนาระบบ

ธุรกิจซึ่ง Warren และ Brandeis กล่าวว่า ความก้าวหน้าดังกล่าวนี้ทำให้มีความจำเป็นต้องให้ความคุ้มครองแก่บุคคล เพราะพัฒนาการของเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้เกิดการคุกคามสิทธิประโยชน์ของบุคคลอย่างมากแล้ว

ในบทความ The Right to Privacy ดังกล่าว Warren และ Brandeis อธิบายถึง “สิทธิในความเป็นส่วนตัว(Privacy)” ว่าหมายถึง “สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง(the right to be let alone)” เป็นการมองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสองแง่มุม คือ ความเป็นส่วนตัวในแง่นามธรรม ได้แก่ การที่บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความเชื่อถือศรัทธาในลัทธิศาสนา ส่วนความเป็นส่วนตัวในทางรูปธรรม คือ สิทธิที่จะอยู่โดยลำพังปราศจากการรบกวนและการแทรกแซงจากสังคม การอยู่อย่างสันโดษโดยไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม (เสรีรักษ์, 2557)

รูปแบบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

รูปแบบของการให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างกันที่สำคัญในปัจจุบัน สามารถแบ่งแยกได้ดังนี้ (พลสวัสดิ์, 2556)

1) การคุ้มครองโดยกฎหมายทั่วไป

ในปี ค.ศ. 1970 บัญญัติกฎหมายทั่วไปขึ้นมาฉบับหนึ่งซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้น ซึ่งนับเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับแรกของโลก ซึ่งในเวลาต่อมาหลายประเทศก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยวางหลักการทั่วไปครอบคลุมถึงการเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน โดยกำหนดให้มีหน่วยงานกลางคอยกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ภาค

ธุรกิจอุตสาหกรรมอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้นเพื่อใช้บังคับตนเองและมีหน่วยงานกลางคอยดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2) การคุ้มครองโดยกฎหมายเฉพาะ

การบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะกรณีเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นการหลีกเลี่ยงการวางหลักทั่วไปโดยมีกฎหมายแต่ละเรื่องไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต(Children's Online Privacy Act of 1998:COPPA) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการหาคู่ทางคอมพิวเตอร์(Computer Matching and Privacy Protection Act of 1998) ข้อดีของการบัญญัติกฎหมายเฉพาะต้องมีการบัญญัติกฎหมาย คือรัฐสามารถวางกฎเกณฑ์เฉพาะเรื่องได้ ส่วนข้อเสียคือการบัญญัติกฎหมายเฉพาะต้องมีการปรับปรุง พัฒนา แก้ไขหรือบัญญัติกฎหมายใหม่เพื่อรองรับให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3) การคุ้มครองโดยกลไกการกำกับดูแลตนเอง

การใช้กลไกกำกับดูแลตนเอง(Personal Data Protection) ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นการที่ผู้ประกอบการภาคธุรกิจประเภทเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกันร่วมกันจัดทำประมวลจริยธรรมเพื่อเป็นระเบียบปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและร่วมกันดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบปฏิบัตินั้นโดยไม่มีหน่วยงานกลางคอยกำกับดูแล

4) การใช้เทคโนโลยี

ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจึงมีการติดต่อสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์

เช่น การส่งอิเล็กทรอนิกส์เมล (E-mail) หรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย จึงมีผู้คิดค้นเทคโนโลยีเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระหว่างการติดต่อสื่อสารในช่องทางดังกล่าว

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีหลายรูปแบบโดยหลักเกณฑ์หรือรูปแบบดังกล่าวมีลักษณะมีหลักเกณฑ์หรือหลักปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละประเทศหรือองค์กรนั้นรวมทั้งรูปแบบของข้อมูลที่แตกต่างกัน

แนวความคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

โดยสิทธิเด็กเป็นส่วนสำคัญตามหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรีและมีเสรีภาพ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สิทธิเด็กนั้นได้รับการรับรองในรูปแบบต่างๆโดยองค์การสหประชาชาติมาเป็นเวลาพอสมควร และต่อมาได้พัฒนานำหลักการต่างๆมารวบรวมไว้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญา คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ.1989 หรือ พ.ศ.2532 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1990 หรือ พ.ศ.2533 ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่างๆติดตัวมาตั้งแต่เกิด และประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของอนุสัญญาฉบับนี้ จะต้องดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างสุดความสามารถ อย่างน้อยๆจะต้องเป็นไปตาม

มาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองเด็ก ปัจจุบันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคีถึง 195 ประเทศ เหลือประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกา เพียง 2 ประเทศที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นภาคี

ความสำคัญและความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและผู้ใหญ่

ในส่วนของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ใหญ่กับข้อมูลของเด็กนั้น รวบรวมความเห็นจากบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ (พันทิ, 2560) มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กกับของผู้ใหญ่นั้นมีความเหมือนกัน เช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ ความสนใจพิเศษ สถานการศึกษา รายได้ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ข้อมูลที่สามารถทำให้เข้าถึงตัว ทำให้รู้ว่าบุคคลนั้นเป็นอย่างไรรอบหรือไม่รอบอะไร แต่เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมีความละเอียดอ่อนมากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใหญ่ และความเป็นเด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ที่ยังไม่สามารถจัดการดูแลตัวเองได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นจุดอ่อนที่ทำให้คนที่ให้ความสนใจในตัวเด็ก เข้ามาล่อลวงเอาข้อมูลต่างๆ และแสวงหาประโยชน์จากเด็กและข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก”

จึงพอกล่าวได้โดยสรุปว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและผู้ใหญ่ไม่ได้มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่สามารถระบุความเป็นตัวตนของเจ้าของข้อมูลได้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม แต่สิ่งที่ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจะต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ การที่เด็กยังมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ

การพัฒนาการทางสมอง การเรียนรู้จากสังคม พัฒนาการทางวุฒิภาวะ ที่ยังไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้นมีความสำคัญที่ควรจะต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้นไปใช้ประโยชน์ในทางที่มิชอบ

มาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในประเทศไทย

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546: มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2547 นั้น บังคับใช้กับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส และนักเรียนนักศึกษา เป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครอง ช่วยเหลือเยียวยาแก้ปัญหา และส่งเสริมความประพฤติดีก มิใช่กฎหมายที่กำหนดโทษเอาโทษแก่เด็ก มีสาระสำคัญกำหนดเป็นหลักในการป้องกันให้ทุกคนปฏิบัติต่อเด็กโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และกำหนดมาตรฐานให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนพัฒนาเด็ก และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ทั้งยังได้กำหนดวิธีการคุ้มครองเด็กเป็น 3 วิธี คือ การสงเคราะห์เด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และการส่งเสริมความประพฤตินักเรียน นักศึกษา ส่วนที่สอดคล้องและเกี่ยวกับการคุ้มครองในเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลของเด็กและความยินยอมในการให้และเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ได้แก่ มาตรา 27 และมาตรา 50 วางหลักการให้คุ้มครองเด็กเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กซึ่งกำหนดห้ามมีการเผยแพร่ โฆษณา เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กซึ่งเจตนาจะทำให้เด็กเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อที่จะแสวงหา

ประโยชน์ต่อตนเอง หรือต่อผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งการกำหนดการห้ามการโฆษณาเผยแพร่ของสื่อมวลชน เป็นหลักการห้ามเผยแพร่ของผู้ที่ได้ล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลเด็กในการปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ที่เป็นผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งมีได้กล่าวถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก แต่เป็นการกล่าวถึงกรณีที่ผู้ใดได้ล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กแล้วห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในลักษณะที่จะทำให้เกิดความเสียหายหรือแสวงหาประโยชน์แก่เด็กเท่านั้น ทั้งยังได้มีการกล่าวถึงการให้ความยินยอมจากตัวเด็กหรือผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของเด็กเลย ดังนั้น หากมีผู้ใดทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวต่างๆของเด็กเอาไว้จึงเกิดเป็นปัญหาขึ้นในกรณีนี้

2. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 : พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ได้ประกาศเป็นกฎหมายในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2540 มีหลักการรับรองสิทธิได้ไว้ชัดเจนให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้โดยไม่ต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ตราบเท่าที่ข้อมูลข่าวสารนั้นไม่เป็นความลับ ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยหลักการจึงต้องเปิดเผยทั้งหมด ซึ่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มีการกำหนดถึงการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้แต่เป็นการให้ความคุ้มครองเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของภาครัฐเท่านั้น

3. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... : มีวัตถุประสงค์ที่จะบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์

กระบวนการและมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐานทั่วไปในการให้การดูแลและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล โดยกำหนดให้กฎหมายที่บัญญัติให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะแล้วนั้น ให้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายเฉพาะนั้นกำหนดไว้ แต่หากยังไม่มีกฎหมายเฉพาะให้การรับรองคุ้มครองก็นำหลักเกณฑ์ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... นี้ไปใช้บังคับ อย่างไรก็ตาม ด้วยวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนและหน่วยงานของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์เป็นหลัก

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในต่างประเทศ

1. Children's Online Privacy Protection Act ของสหรัฐอเมริกา: ในปี ค.ศ. 1998 คณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐ หรือ The Federal Trade Commission (FTC) เสนอรายงานต่อรัฐสภาแสดงถึงปัญหาของการไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจากการใช้งานบนเครือข่ายออนไลน์ และมีการเสนอร่างรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กในโลกออนไลน์ (The Children's Online Privacy Protection Act of 1998 หรือกฎหมาย COPPA) และกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา (Federal Trade Commission, 2017) คณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐได้เสนอกฎหมายนี้เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าเป็นหลัก ส่วนกฎหมายที่ออกมาเพื่อ

ป้องกันและดูแลสวัสดิภาพของเด็กยังมี Child's Online Protection Act 1998 (COPA) Child's Internet Protection Act 2000 (CIPA) และกฎหมายคุ้มครองเด็กในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

กฎหมายดังกล่าวตราขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหา ความเป็นส่วนตัวของเด็กออนไลน์เพื่อให้ทันกับ ยุคของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่ง นำไปใช้กับผู้ประกอบการเชิงพาณิชย์ที่เก็บ รวบรวมประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี โดยจะต้องได้รับการตรวจสอบหรือยินยอมจากผู้ปกครองก่อน จัดเก็บรวบรวมประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนตัวของเด็ก โดยกำหนดให้ผู้ดำเนินการ เว็บไซต์เชิงพาณิชย์และบริการออนไลน์มีหน้าที่ ต้องติดประกาศนโยบายในการขอข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Policies) บนเว็บไซต์อย่าง ชัดเจน หากเว็บไซต์มีการขอข้อมูลจากเด็ก จะต้องมีการแจ้ง การขออนุญาตพ่อแม่หรือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนที่จะมีการจัดเก็บ ประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูลของเด็ก และพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กมีสิทธิเข้าไปตรวจสอบ แก้ไข หรือลบล้างข้อมูลเด็กที่มีการจัดเก็บ ประมวลผลได้ตลอดเวลา ทั้งมีสิทธิดำเนินการ เพื่อป้องกันการขอข้อมูลเพิ่มเติม การนำไปใช้ หรือการนำไปเปิดเผย และผู้ประกอบการไม่มี สิทธิที่จะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไปเปิดเผยต่อ บุคคลที่สาม แต่มีหน้าที่ดูแลรักษาข้อมูลให้ ถูกต้อง ปลอดภัย และเป็นความลับอยู่เสมอ (พูน สวัสดิ์, 2556).

“เด็ก” ในความหมายของกฎหมาย คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กออนไลน์หรือ COPPA หมายถึง เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ซึ่งการ กำหนดเกณฑ์อายุตามกฎหมายดังกล่าวนี้ เป็น

การกำหนดเพื่อบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลของเด็กออนไลน์โดยเฉพาะอันมี ลักษณะที่ชัดเจนเข้มงวด และเว็บไซต์ที่กฎหมาย คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กออนไลน์หรือ COPPA มีผลบังคับใช้ได้แก่ เว็บไซต์เชิงพาณิชย์ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็ก โดยพิจารณาจาก ปัจจัยต่างๆ เช่น ภาษาที่ใช้ เนื้อหาสาระ การ โฆษณาบนเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อายุของ เด็กโดยเฉลี่ยที่เข้าไปดูหรือใช้บริการเว็บไซต์ เป็นต้น โดยมีคณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐ (FTC) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลให้เป็นไปตาม กฎหมายดังกล่าว แต่เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ กล่าวถึงรายละเอียดการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมาย คณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐ จึงออกระเบียบปฏิบัติในเรื่องนี้ (Federal Trade Commission, 2017) เพื่อให้ผู้ประกอบการถือ ปฏิบัติตาม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็กซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่ ได้รับการรับรองมากที่สุดในโลกและมีภาคี สมาชิกที่เข้าร่วมถึง 196 ประเทศแล้ว ยกเว้น เพียงประเทศสหรัฐอเมริกาที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่จำเป็นต้องกำหนด เกณฑ์อายุของเด็กที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแต่อย่างใด

2. General Data Protection Regulation หรือ GDPR ของสหภาพยุโรป (EU): เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2558 สภา ยุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปได้ลงมติ เห็นชอบความตกลงสำหรับร่างกฎระเบียบให้ ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคฉบับ ใหม่ คือ General Data Protection Regulation (GDPR) กฎหมายฉบับนี้จะมีผลใช้ บังคับในวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2561 (ค.ศ. 2018) และจะมีผลบังคับใช้แทนกฎหมายฉบับ

ปัจจุบัน คือ EU Data Protection Directive ที่บังคับใช้โดยหน่วยงานกำกับดูแลของแต่ละประเทศสมาชิกมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2538

โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ให้ประชาชนมีสิทธิควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของตน ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้สหภาพยุโรปมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายข้อมูลโดยเสรี และโดยทั่วไปคือให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่าย(Free and Easy Access) ต้องมีการแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และความโปร่งใสในการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อมีการนำข้อมูลไปประมวลผลจะต้องได้รับความยินยอมที่ชัดเจนจากเจ้าของข้อมูล(Consent) โดยการใช้ข้อมูลนั้นจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งเท่านั้น ให้สิทธิประชาชนในการขอข้อมูลส่วนบุคคลของตนจากผู้ประกอบการเพื่อโอนข้อมูลนั้นไปยังผู้ประกอบการอื่นได้ ทั้งยังให้สิทธิเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเรียกร้องให้มีการลบข้อมูลของตนออกจากระบบเมื่อไม่มีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการจะต้องเก็บข้อมูลนั้นไว้ หรือเจ้าของข้อมูลไม่ประสงค์ให้นำข้อมูลดังกล่าวไปประมวลผลอีกต่อไป (Right to be Forgotten)

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีข้อกำหนดให้ธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจบริการทางอินเทอร์เน็ตต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่เพิ่มความเข้มงวดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค เช่น การกำหนดให้ธุรกิจใด ๆ ที่มีกิจกรรมหลักเกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูล และการกำหนดให้ธุรกิจที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการต้องระบุเงื่อนไขการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคล

ด้วยภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายพร้อมทั้งต้องขอรับความยินยอม จากผู้ใช้บริการในการจัดเก็บและใช้งานข้อมูลดังกล่าว โดยธุรกิจต่างๆไม่สามารถสรุปจากการที่ของลูกค้าไม่ได้แย้งเงื่อนไขหรือการกรอกแบบฟอร์มยอมรับเงื่อนไขการใช้บริการให้แก่ลูกค้าล่วงหน้าว่าเป็นการให้ความยินยอมโดยลูกค้า

3. รัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ.2012 ของประเทศสิงคโปร์ (The Personal Data Protection Act 2012): กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งผ่านการพิจารณาจากรัฐสภาสิงคโปร์เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2555 (ค.ศ.2012) และประธานาธิบดีได้ลงนามเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ.2012 โดยได้มีการตีพิมพ์ประกาศทั่วไปเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.2012

กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ในการรวบรวมการใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยองค์กรต่าง ๆ และเพื่อสร้างคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและไม่เรียกการลงทะเบียน(Do Not Call Register) และการบริการเพื่อเจ้าของข้อมูล การบริหารงาน และรวมถึงเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายฉบับนี้ปรากฏตามมาตรา 3 เพื่อกำกับดูแลการจัดเก็บใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยองค์กรต่างๆ โดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคลในการปกป้องข้อมูลของตน และความจำเป็นในการจัดเก็บ ใช้ และเปิดเผยข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วิญญูชนพึงพิจารณาว่าเหมาะสม

บทสรุป

“ข้อมูลส่วนบุคคล” เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำคัญในความเป็นส่วนตัว (Privacy Right) ของ

ประชาชนที่ต้องได้รับความคุ้มครอง ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชน เบอร์โทรศัพท์ ระดับการศึกษา สถานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน รูปภาพ แม้แต่การนับถือศาสนา เป็นต้น ซึ่งทุกคนมีสิทธิให้มีบุคคลอื่นใดเข้ามาล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของตน

เด็กนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างมากต่อสังคม โดยเด็กยังเป็นวัยที่มีความละเอียดอ่อน ในการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อสังคมและเป็นอนาคตที่จะช่วยพัฒนาชาติได้นั้นต้องได้รับการคุ้มครองดูแลมากกว่าวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กยังเป็นวัยที่ยังไม่มีวุฒิภาวะในการตัดสินใจต่อเรื่องต่างๆ ได้ดีเท่าวัยผู้ใหญ่

โดยในสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ต คือ Children's Online Privacy Protection Act 1998 หรือ COPPA ที่ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ตออนไลน์ โดยมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตออนไลน์โดยเฉพาะ

ประเทศไทยถือว่ามีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจริงจังตั้งแต่ปีพ.ศ.2540 โดยเริ่มจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ.2540 และเริ่มมีกฎหมายอื่น ๆ ต่อมา เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์พ.ศ.2544 เป็นต้น แต่ประเทศไทย

ยังไม่ได้มีกฎหมายที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นกฎหมายกลางมีแต่แทรกอยู่ในกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ซึ่งประเทศไทยมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตราเป็นกฎหมายต่อไปเพื่อใช้เป็นกฎหมายกลางหรือกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้แม้ประเทศไทยจะอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด และในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้นควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานใด

และหากมีการบัญญัติเป็นกฎหมายขึ้นแล้ว ในการให้ความยินยอมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งเป็นความพิเศษแตกต่างจากการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งเป็นการยากในทางปฏิบัติในการตรวจสอบว่าความยินยอมดังกล่าวเป็นความยินยอมจากผู้ปกครองโดยแท้จริงของเด็กหรือไม่ จึงต้องมีวิธีการในการให้ความยินยอมเพื่อตรวจสอบด้วย แต่ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวจะต้องมีวิธีการที่หลากหลายและไม่ยากจนเกินไปเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าถึงการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์อันจะมีผลต่อการพัฒนาการของเด็กและไม่ก่อภาระแก่ผู้ปกครองของเด็กมากเกินไป โดยคำนึงถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมและเหมาะสมกับการใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตออนไลน์

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ จึงเห็นว่าประเทศไทยควรพิจารณากฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยเฉพาะ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนา

ของเทคโนโลยี และเพื่อคุ้มครองปัญหาการละเมิดสิทธิของเด็กต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ความจำเป็นและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

จากปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก มีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงสมควรพัฒนาบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

สำหรับการพัฒนากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยเฉพาะนั้น ประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาออกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. เพื่อให้มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปหรือเพื่อให้เป็นกฎหมายกลางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้น การพิจารณาถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเป็นการเฉพาะ ประเทศไทยอาจต้องใช้วิธีการออกเป็นกฎกระทรวงโดยรัฐมนตรีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมโดยร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจไว้ เพื่อเพิ่มเติมและกำหนดรายละเอียดในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็ก หรือใช้แนวทางที่คณะกรรมการข้อมูลส่วนบุคคลใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 13 ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. การกำหนดมาตรการหรือแนวทาง ออกประกาศหรือระเบียบเพื่อดำเนินการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กต่อไป แต่ทั้งนี้การออกกฎหมายเป็นมาตรการ แนวทาง ประกาศ หรือระเบียบ อาจ

ทำให้เกิดความสับสนของการขัดแย้งกันของกฎหมายและความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กได้

สำหรับเรื่องผู้รับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้น แม้เรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กก็ตาม แต่หลักใหญ่ๆคือต้องการจะคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลทั่วไปและยังเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่เด็กอาจจะขาดวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจในการให้ข้อมูลและการให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กยังต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบอย่างยิ่ง จึงเห็นว่าควรอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีอำนาจออกหลักเกณฑ์สำหรับผู้ประกอบการในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

2. มาตรการการให้ความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเรื่องบุคคลผู้ให้ความยินยอม

จากปัญหาของบุคคลที่ควรให้ความยินยอมในการให้ผู้ประกอบการหรือผู้ควบคุมเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า เด็กที่ยังเป็นผู้เยาว์ ซึ่งจะบรรลุนิติภาวะได้ต่อเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์นั้น จะทำนิติกรรมหรือการใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม คือ ผู้ใช้อำนาจปกครองและผู้ปกครองของผู้เยาว์ โดยผู้ใช้อำนาจปกครอง คือ บิดามารดา โดยทั้งบิดามารดาต่างเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง จึงต่างคนต่างเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ด้วยกันทั้ง

สองคน ส่วนผู้ปกครองของผู้เยาว์ คือ ผู้ที่มาทำหน้าที่ดูแลแทนบิดามารดาของผู้เยาว์ ได้แก่ 1) ผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดา 2) บิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง ตามหลักทั่วไปที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ได้กล่าวถึงผู้ใช้อำนาจปกครองในการให้ความยินยอมที่เกี่ยวข้องข้อมูลของเด็ก ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ในเรื่องบุคคลที่สามารถให้ความยินยอมแก่ผู้ประกอบการในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ตออนไลน์ได้นั้น ควรถือตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นเดียวกันเพื่อไม่ให้เป็นการขัดกับหลักกฎหมายที่มีศักดิ์ระดับประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ

3. มาตรการการให้ความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในเรื่องของวิธีการให้ความยินยอม

ในการให้ความยินยอมของผู้ปกครองต่อผู้ประกอบการในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้น เห็นว่าการขอความยินยอมนั้นควรมีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัยและตามพัฒนาการของเทคโนโลยี จึงควรออกเป็นประกาศของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยวิธีการให้ความยินยอมนั้นควรมีความหลากหลายและอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยหรือการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงเห็นว่าควรออกเป็นประกาศของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะมีความสะดวกและง่ายต่อการประกาศใช้หรือประกาศยกเลิก

และมีวิธีการสำหรับขอความยินยอมของผู้ปกครองของเด็กแตกต่างจากการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง เนื่องจากการขอความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ปกครองของเด็กก่อนและเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองแล้วจะต้องสามารถตรวจสอบได้ว่าความยินยอมดังกล่าวเป็นความยินยอมจากผู้ปกครองที่แท้จริง

4. การกำหนดอายุของเด็กในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มิได้กล่าวถึงมาตรการที่เกี่ยวกับเด็กไว้เป็นการเฉพาะ เห็นว่าควรกำหนดเกณฑ์อายุไว้และหากมีการกระทำหรือมีการเคลื่อนไหวในข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในอายุที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง ซึ่งเกณฑ์อายุของเด็กไทยที่จะต้องพิจารณานั้นเห็นว่า เด็กที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นช่วงวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นที่เปลี่ยนผ่านเป็นวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เริ่มมีสังคมและรู้จักความเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีการรู้จักใช้เหตุและผล เป็นระดับพัฒนาการที่รู้จักใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ ประกอบกับกฎหมายของไทยที่มีการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็ก เช่น ให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประชาชนเมื่ออายุ 15 ปีบริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 เป็นการเปลี่ยนจากเด็กมาเป็นชายและนางสาว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติให้ผู้เยาว์จะสามารถทำนิติกรรมได้ต่อเมื่ออายุ 15 ปีบริบูรณ์ จึงเห็นได้ว่าเด็กที่อายุกว่า 15 ปี จึงมีความคิดอ่าน มีเหตุผล หลักการตัดสินใจ อีกทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 44 กำหนดห้ามมิให้นายจ้าง

จ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเป็นลูกจ้าง แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุ 15 ปีตามกฎหมายเริ่มได้รับการยอมรับการเข้าสู่วัยผู้ใหญ่มีความสามารถรับผิดชอบได้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรใช้เกณฑ์อายุเด็กที่ อายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ควรได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองในการกระทำหรือเคลื่อนไหวในข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก แต่ทั้งนี้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่อายุกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ก็ยังได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. เพียงแค่ตัวเด็กสามารถให้ความยินยอมได้เองไม่ต้องพิจารณาว่าต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองหรือไม่

เมื่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. มิได้กล่าวถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเด็กไว้เป็นการเฉพาะ และการออกกฎหมายลำดับรองหรือกฎกระทรวงในการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กอาจเกิดความสับสนใน

การตีความกฎหมายเนื่องจากอาจมีความขัดแย้งกับหลักเกณฑ์ความสามารถของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เป็นกฎหมายในระดับที่สูงกว่า เป็นต้น จึงเห็นควรกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่ผู้ปกครองต้องให้ความยินยอมในการให้ผู้ประกอบการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไว้ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. เพื่อให้มีความชัดเจน โดยแก้ไขนิยามในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. จาก “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” ให้หมายความรวมถึง (1) ผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ ...” เป็น “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” ให้หมายความรวมถึง (1) ผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์

References

- Federal Trade Commission. (2017). **Complying with COPPA**. <https://www.ftc.gov/tips-advice/business-center/guidance/complying-coppa-frequently-asked-questions> . last visited 2 January 2017
- . **Children's Online Privacy Protection Rule ("COPPA")**. Protecting America's Consumers.From <https://www.ftc.gov/enforcement/rules/rulemaking-regulatory-reform-proceedings/childrens-online-privacy-protection-rule>. last visited 30 October 2016
- Serirak, Nakorn. (22558). **Data Privacy Protection and Suggestion for Thailand**. Bangkok: P.Press
- Pantavee, Theerarat. (2560). “President of the Radio and Media Association for Children and Youth” **Interview**. November 20, 2560.
- Poonsawad, Panida. (2556). **Legal Protection of the Child's Personal Information on the Internet**. Master's thesis, National Institute of Development Administration